

C. LIS, *Verarmingsprocessen te Antwerpen, 1750-1850*. 4 dln., V.U.B., 1975, promotor : J. Craeybeckx.

Deze studie is een poging om na te gaan of verschijnselen als armoede, behoeftigheid en pauperisme in een stedelijke samenleving tijdens een versnellingsfase in de ontwikkeling der kapitalistische produktiewijze zijn toegenomen en, zo ja, waarom.

In het kader van het onderzoek werd niet alleen aandacht besteed aan de wisselende tewerkstellingsmogelijkheden en de voornaamste daarmee samenhangende bepalende en afhankelijke variabelen, maar werd tevens naar methoden gezocht om de omvang, de intensiteit en de impact der deklasserings- en ontwortelingsprocessen kwantitatief te benaderen.

Essentieel lijkt ons de constatering dat een studie van de armoede onverbreekelijk is verbonden met een analyse van de ontwikkeling der kapitalistische produktiewijze, wat impliceert dat de tegenstelling maatschappij van de schaarste/maatschappij van de overvloed, waarbij de Industriële Omwenteling als een breuklijn zou fungeren, dient verworpen en vervangen door de fundamentele stelling dat armoede een synchronisch en diachronisch relatief verschijnsel is, structureel verbonden met de marxistische notie "relatieve overbevolking". Concreter uitgedrukt : de verschillende vormen van relatieve overbevolking moeten voor elke periode met een historisch bepaald, d.w.z. veranderlijk, maatschappelijk deelnemingsniveau worden gecorreleerd.